herpy

PILEGIFTFRØER

Marañón Poison Frog

Excidobates mysteriosus

Excidobates mysteriosus er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på omkring 3 cm fra Cordillera del Cóndor i det nordlige Peru. Den er sort med hvide prikker, yngler i vandfyldte bromelier i gammel bjergskov og er truet i naturen.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates mysteriosus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**3 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, nat	**17-20 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**I bladkar (fx bromelier)**
Kønsmoden	**10-12 mdr.**
Æg pr. lægning	**4-8**
Larvetid	**65-75 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Truet (EN)**

Hele slægten Excidobates står på CITES liste II, så handel over EU's grænser kræver CITES-tilladelser, og du bør kunne dokumentere, at dyrene er opdrættede. Arten er truet i naturen, og vildfangne dyr bør ikke købes. EU-bilaget er ikke aflæst i referencetabellen og er derfor ikke angivet.

Om arten

Excidobates mysteriosus er en mellemstor pilegiftfrø på 27-34 mm fra snude til kloak. Angivelserne svinger fra 27-29 til 29-34 mm. Ryggen er sort til mørkebrun med tydelige hvide prikker, og der sidder altid en prik under hagen. Prikkernes antal og placering varierer fra dyr til dyr. Slægten kendes på lyse, ovale pletter på undersiden af lårene.

Arten blev beskrevet i 1982 af Charles Myers som *Dendrobates mysteriosus* og blev genfundet i naturen i 1989. Den blev i 2008 flyttet til den nye slægt *Excidobates*, der i dag har tre arter: *E. mysteriosus*, *Excidobates captivus* og *Excidobates condor*. *E. captivus* er nærmeste slægtning; den er langt mindre og lever i lavlandet og forbjergene omkring Marañón og Santiago.

Kønnene ligner hinanden. Hunnen er lidt fyldigere, men forskellen ses først tydeligt, når hannen kalder.

I naturen har huden gift, som frøerne formentlig optager fra føden. Dyr i fangenskab mister giften, og opdrættede dyr er uden gift. Vask alligevel hænder før og efter arbejde i terrariet.

Udbredelse og levested

Excidobates mysteriosus findes kun i Peru. Den er kendt fra skråningerne af Cordillera del Cóndor i den øvre Marañón-dal i departementet Cajamarca, og der er også fund fra det tilstødende departement Amazonas. Arten lever i omkring 600-1300 m højde og angives oftest fra 900-1100 m. Det samlede udbredelsesområde er under 5000 km². Skovrydning, brande og ulovlig indsamling til terrariehandlen i 1990'erne har gjort bestandene små, og kun få områder har i dag stabile bestande.

> **Oprindelig udbredelse:** Peru.

LEVESTED

Arten lever i urørt, fugtig præmontan skov med mange jordlevende bromelier og kaktusser. Frøerne holder især til ved foden og toppen af klippevægge, hvor de jager i plantedækket. De er dagaktive og spiser blandt andet myrer og små fluer.

Alle ynglepladser er vandfyldte bromelier, især *Aechmea nudicaulis*, der holder vand i tragtene hele året. De bromelier, arten bruger, vokser kun på meget gamle træer, og dem er der i dag få af. Hunnen lægger æggene i bromelien, og hannen bærer haletudserne til vandsamlinger i andre dele af planten.

Klimaet i 600-1300 m højde på de tropiske Andesskråninger er fugtigt hele året, med varme dage og tydeligt køligere nætter.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Excidobates mysteriosus*. Dyrene lever i fugtig bjergskov tæt på bromelier og klipper, med varme dage og kølige nætter. *Excidobates captivus* er artens nærmeste slægtning, og *Ranitomeya variabilis* og *Ranitomeya imitator* er bromelieynglende arter fra samme del af Peru med velkendte krav.

Et par skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 60 cm. Højden er vigtig, fordi frøerne klatrer og yngler i bromelier. Brug et drænlag af lecakugler i bunden, en fugtig bund af kokos og jord og et tykt lag visne blade. Bag- og sidevægge af kork eller et andet fugtholdende materiale giver klatreflader.

Plant tæt med bromelier, som både giver skjul og ynglesteder, og sæt gerne skråtstillede filmdåser med vand i forskellig højde. Terrariet skal have fine ventilationsåbninger, så luften skifter uden at tørre ud. Hold ikke andre arter sammen med *E. mysteriosus*. Unger kan blive i samme terrarie, til de spiser selv og er tydeligt vokset.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Temperaturen på artens lokaliteter er ikke målt. 21-25 °C om dagen og 17-20 °C om natten passer til klimaet i forbjergene. Frøerne tåler varme dårligt, så undgå længere perioder over 27 °C. Placér terrariet et køligt sted, brug LED-lys i stedet for varme pærer, og køl om nødvendigt med en ventilator. En egentlig vinterhvile er ikke kendt hos arten.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 80-100 %, og bunden skal være fugtig hele året. Sprøjt med osmose- eller regnvand en til to gange dagligt, eller brug et regn- eller tågeanlæg. Bromelierne skal altid have vand i tragtene, ellers kan frøerne ikke yngle. Sørg for, at luften ikke står stille, ellers opstår der let svamp og sygdom.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

En vandskål er ikke nødvendig, fordi frøerne får fugt fra sprøjtningen og fra de vandfyldte bromelier. Vandet i bromelier og filmdåser skiftes med friskt osmose- eller regnvand hver uge. Undgå kalkholdigt postevand og kemikalier, fordi padder optager stoffer gennem huden. Når der er haletudser, skal hver bromelie eller dåse have rent vand og et par visne blade.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i skygge under tæt løv, så lyset skal først og fremmest give plantevækst og en dag på 12 timer. UVB er ikke nødvendigt, men valgfrit. Et svagt UVB-lys (Ferguson-zone 1) kan bruges i en del af terrariet, når der er skygge og planter, hvor frøerne kan trække sig tilbage.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Excidobates mysteriosus er stor nok til at tage flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*), springhaler og, når dyrene er voksne, *Drosophila hydei*. I naturen spiser arten myrer og små fluer. Fodr voksne hver anden dag og unger dagligt, med så meget som bliver spist. Støv foderdyrene med et vitamin- og mineraltilskud nogle gange om ugen. Egne kulturer af bananfluer og springhaler giver en stabil forsyning.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv, og hannen kalder højt og ofte fra planterne og klipperne i terrariet. Den holdes bedst som par, fordi flere dyr sammen kan give strid. Frøerne bør ikke håndteres, fordi de er følsomme over for stress. Brug et plastikbæger, når de skal flyttes.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene bliver kønsmodne efter 10-12 måneder. Hunnen er lidt fyldigere end hannen, men forskellen ses først tydeligt, når hannen kalder. Hannen har en indre lydblære og kalder højt og ofte med en raslende lyd, der minder om en klapperslange. Det sikreste er at lade en gruppe unger vokse op sammen og derefter sætte et kaldende par for sig.

PARRING

Hannen kalder, og hunnen følger villigt efter ham til en egnet bromelietragt, hvor æggene lægges. Der kan gå flere timer fra det første kald til æglægningen. Sæson og hvileperiode er ikke kendt. Mere sprøjtning og lidt køligere nætter, som i regntiden, kan sætte gang i ynglen.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnen lægger 4-8 æg i en vandfyldt bromelietragt eller i en filmdåse, der efterligner den. Når haletudserne klækker, bærer hannen dem på ryggen til andre vandsamlinger i planten. Haletudserne er sorte. Giv hver haletudse sin egen vandsamling. Haletudsernes føde i naturen er ikke kendt; alger, den naturlige belægning i vandet og et fint færdigfoder passer.

METAMORFOSE

Klæktid og larvetid er ikke kendt for arten. Tallene er lånt fra *Ranitomeya variabilis*: ved 24 °C klækker æggene efter omkring to uger, og larvetiden er 65-75 dage. Når forbenene kommer, skal vandet være lavt, og haletudserne skal have nem adgang til land. Når halen er opsuget, er ungen klar til livet på land.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er meget små og skal have fine foderdyr som springhaler og de mindste bananfluer hver dag. Hold dem i et fugtigt terrarie med mos og blade, støv foderet med vitaminer og kalk, og hold temperaturen på 21-24 °C. De kan flyttes til et større terrarie, når de spiser sikkert og er tydeligt vokset. Levetiden er ikke kendt; de 5-10 år i boksen er lånt fra *Ranitomeya variabilis*.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

Sundhed og typiske fejl

Der er ingen kendte sygdomme, der er særlige for arten. De typiske fejl er de samme som hos andre pilegiftfrøer:

- For varmt eller for tørt terrarie. Frøerne bliver sløve, taber sig og mister farve.
- Beskidt vand i bromelier og dåser, som giver svamp og sygdom hos haletudserne.
- Foder uden vitamin- og mineraltilskud, som giver knogleproblemer og svage unger.
- Nye dyr, der bringer smitte med sig. Hold nye frøer i karantæne for sig selv.

En sund frø har hel hud og en rund, men ikke oppustet mave. Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis frøen holder op med at spise, hæver op eller får sår eller røde områder på huden.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.